

Kompleksowa Rewitalizacja Miasta

marzec 2018 r.

www.bytomodnowa.pl | facebook Bytom Odnowa

Będą miliony na odnowę Bobrka

64 miliony zł wart jest projekt odnowy Bobrka, który ma być finansowany ze środków unijnych w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji. W ramach projektu podniesiony zostanie standard 370 mieszkań w 22 budynkach. Będą remontowane też dachy, klatki schodowe i przestrzeń pomiędzy budynkami. Wniosek o dofinansowanie zostanie złożony w marcu do urzędu marszałkowskiego.

Rewitalizacja wkracza w kolejny, bardzo ważny etap – mówi prezydent Bytomia Damian Bartyla. Mamy dokumentację, i koncepcję zagospodarowania przestrzeni potrzebną do złożenia wniosku. Projekt jest naszą odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Podkreślałem niejednokrotnie, że naszemu miastu potrzeba przede wszystkim podniesienia standardu budynków. I tak też się stanie w Bobrku. Wyznaczone do projektu budynki będą miały wyremontowane dachy, klatki schodowe i węzły sanitarne w mieszkaniach. Do tej pory lokatorzy korzystają tam z łazienek na półpiętrach. To się zmieni.

Projekt zakłada też walkę z niską emisją. Do dzielnicy zostanie doprowadzony gaz, a mieszkania zostaną wyposażone w dwufunkcyjne piece gazowe.

Odpowiedzialne za projekt Bytomskie Mieszkania przygotowują także lokale zamienne na wypadek, gdyby trzeba było wyprowadzić lokatora na czas remontu. *Musimy być na to przygotowani, ale może się okazać, że wyprowadzki nie będą konieczne. Jeśli jednak okaże się, że trzeba będzie wyprowadzić lokatora, po remoncie będzie on mógł wrócić do swojego lokalu – zapewnia Andrzej Bonk z Bytomskich Mieszkań.*

O tym, jak będzie wyglądała dzielnica po zmianach, zdecydowali podczas konsultacji społecznych mieszkańcy. Koncepcję zagospodarowania tego terenu opracowali architekci z warszawskiej Pracowni Architektury Studium. Nie ukrywają, że Bobrek to dla architekta potencjał.

ciąg dalszy na str. 4

Produkty pilotażu

Aby przeprowadzić odnowę miasta, najpierw trzeba wyznaczyć kierunek działań, a później dokonać gruntownej analizy stanu obecnego. Kiedy prezydent Damian Bartyła zgodził się na propozycję ówczesnego ministra rozwoju o przystąpieniu do pilotażu, trudno nam było wyobrazić sobie, jak to będzie wyglądało w praktyce. Po roku mamy już pierwsze efekty pilotażu. A to dopiero półmetek.

Często słychać, że o rewitalizacji się mówi, a niewiele się dzieje. Żeby jednak działania były widoczne, trzeba stworzyć ich podwaliny. W przypadku miasta tak zdegradowanego, jak Bytom – dokonać m.in. inwentaryzacji stanu technicznego budynków i przeprowadzić badania na temat tego, jak żyje się ludziom, jak postrzegają nas inni.

Dlatego latem i jesienią ubiegłego roku sporo pracy mieli ankietrzy, którzy prowadzili w naszym mieście badania na temat jakości życia i postaw mieszkaniowych lokatorów zasobu komunalnego. Pytali też przedsiębiorców z branży budowlanej czy warto inwestować w Bytomiu, a klasę kreatywną (artystów, dziennikarzy i studentów) z ościennych miast o to, co musi się zmienić, żeby Bytom był atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. W tym numerze piszemy o wynikach tych badań.

Bytom, w ramach pilotażu rewitalizacji, do prac nad oceną stanu miasta angażuje podmioty zajmujące się partycypacją społeczną – stowarzyszenia i firmy konsultingowe, które wspólnie z mieszkańcami obszarów zdegradowanych, diagnozują problem występujący na danym terenie i proponują jego rozwiązanie. Tak powstały koncepcje programowo-organizacyjne i plany działania dla poszczególnych kwartałów pilotażu. To bardzo ważna dokumentacja, bo powstała na bazie wypracowanych koncepcji z udziałem mieszkańców. To bytomianie zamieszkujący kwartały pilotażu powiedzieli konsultantom, jak ma wyglądać ich okolica, a oni przenieśli to na makietę 3D, a później przelali na papier. Już niebawem będziemy mogli się przekonać, że rozmowy w trakcie warsztatów przekładają się na konkretne działania.

Razem z organizacjami pozarządowymi pracowano także nad koncepcją regrantingu. W ramach tego zadania odbyły się warsztaty z udziałem przedstawicieli trzeciego sektora, a także debata publiczna na temat wdrażania mechanizmu finansowania działań ngo. Pytaliśmy przedstawicieli organizacji pozarządowych, jak ma wyglądać regranting w Bytomiu. Z wymyślonego przez nich mechanizmu korzystać będzie operator regrantingu – Fundacja Inicjatywa, która ogłosi konkursy na działania społeczne, przyzna dotacje i pomoże w ich rozliczaniu. Nabory na konkursy przewidziane są na maj 2018 r.

W ramach pilotażu rewitalizacji opracowaliśmy też specjalny poradnik dla wszystkich, którzy chcieliby coś zmienić w swoim otoczeniu, mają pomysł, ale nie mają pieniędzy. Poradnik zawiera praktyczne przykłady miejsc, jak starać się o pieniądze ze źródeł zewnętrznych, jak tworzyć wnioski i, jakich błędów unikać, zwłaszcza przy ich rozliczaniu.

Dzięki udziałowi w pilotażu rewitalizacji, miasto dysponuje dokumentacją, na podstawie której będzie mogło podjąć odpowiednie działania. Niemniej będzie ona także pomocna dla innych polskich miast, w których występują podobne problemy.

Jeszcze w tym roku będzie można przekonać się, że warto brać udział w konsultacjach społecznych i mówić konsultantom o swoich pomysłach na najbliższe otoczenie. W przyszłym roku ruszą prace w Rozbarku, Śródmieściu i Bobrku, według koncepcji wypracowanych przez samych mieszkańców.

Warto wspomnieć, że najważniejszym jednak, który powstał w ramach pilotażu jest „Gminny Program Rewitalizacji. Bytom 2020+”. Ale o nim napisaliśmy już sporo.

Mam pomysł, skąd wziąć pieniądze? Sięgnij po poradnik

Jest specjalny poradnik dla interesariuszy rewitalizacji. Mogą sięgnąć po niego wszyscy, którzy chcą starać się o dotacje na realizację różnego rodzaju projektów. Podręcznik zawiera podpowiedzi, jak sięgać po pieniądze nie tylko z puli unijnej.

„Publiczne, komercyjne i filantropijne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych (infrastrukturalnych i społecznych) w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji. Bytom 2020+” – poradnik dla interesariuszy procesu rewitalizacji w Bytomiu” – tak nazywa się dokument, który powstał w ramach projektu pilotażowego rewitalizacji, finansowanego przez ministerstwo inwestycji i rozwoju.

Opisane są w nim m.in. grupy przedsięwzięć rewitalizacyjnych i mechanizmy, w jaki sposób i z jakich źródeł należy skorzystać, by je zrealizować. Poradnik zawiera również podpowiedzi, jakich błędów należy unikać począwszy od przygotowania projektu, przez pozyskanie konkretnego dofinansowania, aż do jego realizacji.

Opracowali go specjaliści z Grupy DCE, zajmującej się m.in. opracowywaniem gminnych i lokalnych programów rewitalizacji. Współtworzyli GPR-y i LPR-y dla ok 30 gmin w całej Polsce. Po wejściu w życie Ustawy o rewitalizacji przygotowaliśmy nawet poradnik dla jednostek samorządu terytorialnego, który ma pomóc gminom w opracowywaniu tych dokumentów – mówi Katarzyna Płonka z Grupy DCE. Pracując z przedstawicielami samorządów duży nacisk kładziemy na partycypację społeczną i wyjaśnienia, że rewitalizacja to przede wszystkim społeczna odnowa poszczególnych obszarów, a nie – remonty.

Poradnik dostępny jest dla każdego w wersji elektronicznej. Można ściągnąć go ze strony internetowej bytomodnowa.pl z zakładki „produkty pilotażu”.

Warto dodać, że poradnik znajdzie się w Krajowym Centrum Wiedzy o Rewitalizacji – platformie internetowej ministerstwa inwestycji i rozwoju, na której umieszczane są przykłady dobrych praktyk, z których mogą korzystać inne miasta.

Pracowni dla wykluczonych

Gastronomia, pielęgnacja i konserwacja terenów zielonych, opiekun osoby starszej, prace remontowo-porządkowe – m.in. w takich dziedzinach będą zdobywać szlify uczestnicy projektu „Centrum Integracji Społecznej przestrzeni dla aktywności osób wykluczonych”.

Weźmie w nim udział łącznie 200 osób, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osoby z ich bezpośredniego otoczenia. Jego rozpoczęcie zaplanowano na kwiecień. Uczestników wyłoni Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie lub Powiatowy Urząd Pracy.

Będą to osoby długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami, uzależnione, wychodzące z bezdomności, które często nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Mają problem w znalezieniu pracy (III profil bezrobotnych), bo najczęściej nie mają wystarczających kwalifikacji i są bierne zawodowo.

Projekt ma pomóc jego uczestnikom zmienić sytuację życiową, dlatego uzyskają one wsparcie między innymi ze strony psychologa, terapeuty, czy też pracownika socjalnego. Do ich dyspozycji będą także doradcy zawodowi, którzy pomogą im znaleźć mocne strony, podpowiedzą z jakich kursów warto skorzystać i pomogą szukać pracy.

Wcześniej jednak będzie praktyka, a tych umiejętności beneficjenci projektu będą się uczyć pod okiem instruktorów reintegracji zawodowej i w trakcie praktyk, we współpracujących z Centrum Integracji Społecznej firmach. Z analizy wynika, że sytuacja na rynku pracy sprzyja osobom poszukującym zatrudnienia, nie tylko na stanowiskach wymagających specjalistycznych kompetencji i kwalifikacji – mówi Marzena Majer, dyrektor CIS. Rosnący deficyt siły roboczej może być dla naszych uczestników szansą na znalezienie stałego zatrudnienia. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że aktywne formy reintegracji społeczno-zawodowej dają osobom zaangażowanym możliwość znalezienia pracy na stałe. Ponadto realizacja Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego w ramach projektu jest podstawą przyznania uczestnikom świadczenia reintegracyjnego.

Jak zaznacza Marzena Majer, każda praca, także usługi porządkowe czy pomoc w lokalach gastronomicznych, wymaga konkretnych umiejętności, a te będzie można zdobyć podczas zajęć w Centrum Integracji Społecznej. Według planu, w tym roku w projekcie weźmie udział 70 osób kierowanych przez MOPR (7 grup po 10 osób) w ramach Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego oraz około 60 osób z ich bezpośredniego otoczenia w ramach reintegracji społecznej.

Osoby, które chciałyby wziąć udział w projekcie powinny zgłosić się osobiście do Centrum Integracji Społecznej przy ul. Karola Miarki 10. Można też zadzwonić: tel.: 32 283 15 48. Liczba miejsc jest ograniczona.

Projekt realizowany będzie do marca 2020 roku. Jego koszt oszacowano na prawie 3,2 mln zł, z czego nieco ponad 3 mln zł sfinansuje Unia Europejska w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji.

Pytania o Bytom. Jak nas widzą?

Dziesiątki pytań, setki ankietowanych, godziny spędzone na rozmowach o Bytomiu. Nie było chyba dotąd w historii miasta badań zakrojonych na tak szeroką skalę – w ramach pilotażu rewitalizacji, jesienią ubiegłego roku przeprowadzono badania ankietowe dotyczące jakości życia w mieście. O opinię pytano też osoby spoza Bytomia – studentów, przedsiębiorców i tzw. klasę kreatywną. Wnioski raczej nie zaskakują, ale pokazują też, że to, co dla innych wydaje się atutem, jak na przykład wykup mieszkań komunalnych z 95% bonifikatą, dla drugich – może być przeszkodą w podejmowaniu decyzji o lokowaniu kapitału.

Przypomnijmy, badania prowadziły dwie wyłonione w przetargu firmy: EU-CONSULT i UTILA. Ankieterzy rozmawiali z mieszkańcami na ulicach, sklepach, firmach, placówkach MOPR, pukali też do domów. Badania prowadzone przez niezależne firmy, miały dać odpowiedź na kilka bardzo ważnych kwestii. Jedną z nich jest na przykład efektywność realizowanych do tej pory działań pomocowych. Dlatego też ankieterzy pojawiali się m.in. w miejscach odwiedzanych przez klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Na śląskich uczelniach pytano młodych ludzi m.in. o to, czy gdyby mieli możliwość zdobycia mieszkania, przeprowadziliby się do naszego miasta? Jakie są ich możliwości i oczekiwania mieszkaniowe? Ankieterzy dotarli również do przedsiębiorców zajmujących się branżą budowlaną. Pytali ich o zdanie na temat Bytomia, czy wiedzą, że w naszym mieście planowana jest wielka rewitalizacja, i co musiałoby się stać, żeby zainteresowali się Bytomiem, jako polem do inwestycji?

Klasa kreatywna

Przedstawiciele sektora kreatywnego mieszkający w Bytomiu, pomimo wielu negatywnych opinii o mieście, byli zadowoleni z zamieszkiwania w nim. Podkreślali jego atuty - zwarte śródmieście, dostępność szpitali, przedszkoli, szkół, niskie ceny mieszkań. Ich zdaniem negatywny wizerunek miasta nie przekłada się na jakość życia samych mieszkańców, to znaczy, że myślenie o Bytomiu mieszkańców innych miast jest stereotypowe.

Uczestnicy badania doszli do wniosku, że sektor kreatywny powinien stać się głównym motorem rozwoju miasta, ale musi mieć stworzony do tego system zachęt. Według respondentów przyciągnięcie nowych mieszkańców nie będzie możliwe bez rozwoju infrastruktury aktywnego spędzania wolnego czasu, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz stopniowego rozproszenia najmu socjalnego poza ścisłe centrum miasta. Wskazano, że miasto może stać się „piękną sypialnią” dla osób pracujących w innych miastach.

Zupełnie inaczej jest postrzegany Bytom przez przedstawicieli zewnętrznego sektora kreatywnego (spoza Bytomia). Według nich miasto jest szare, nie radzi sobie z remontami secesyjnych kamienic, utraciło w ostatnich latach najlepszych twórców sektora kreatywnego. Uważają, że niskie ceny nieruchomości nie są żadnym atutem. Akcentowano potrzeby stworzenia systemu zachęt dla podmiotów chcących prowadzić działalność w Bytomiu, jednak rozszerzono je na wszystkie branże, a nie jedynie na podmioty sektora kreatywnego.

W trakcie badań pojawił się pomysł utworzenia grupy ambasadorów marki Bytom, która promowałaby miasto w kraju i zagranicą. Pozwoliłoby to na zmianę złego wizerunku miasta. Symbolami Bytomia mogłyby być też zabytkowe kamienice, ale po odrestaurowaniu. Podkreślano też, że ważne są miejsca do spędzania wolnego czasu oraz, że trzeba aktywizować zawodowo bezrobotnych członków lokalnej społeczności. Zdania co do konieczności rozproszenia najmu socjalnego poza ścisłe centrum miasta były wśród respondentów podzielone. W przeciwieństwie do uczestników pierwszego wywiadu stwierdzono, że miasto nie powinno podejmować działań zmierzających do przyciągnięcia nowych mieszkańców. Musi najpierw uporać się z własnymi problemami, w szczególności poszukać nowego pomysłu na siebie, wykorzystując kreatywność i energię własnych mieszkańców.

Studenci

Studenci nie odrzucają możliwości zamieszkania w przyszłości w Bytomiu. Po ukończeniu studiów preferują najem lokali mieszkalnych. Wskazują jednak, że istotnym elementem środowiska zamieszkania musi być wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście, możliwość podjęcia pracy w pobliżu miejsca zamieszkania, dostęp do odpowiedniej i dobrze zlokalizowanej oferty mieszkaniowej na wynajem, połączonej z wszechstronną ofertą spędzania wolnego czasu. Oczekują, że podjęte zostaną działania rewitalizacyjne na większą skalę, które spowodują wzrost jakości centralnych obszarów miasta. Dodatkowo za niezbędne uważają podjęcie działań w zakresie zmiany wizerunku miasta. Okazało się, że stanowisko studentów co do zamieszkania w budynku, w którym znajdowałyby się także lokale socjalne, różni się w zależności od kierunku studiów. Większość studentów z obszaru nauk społecznych i humanistycznych nie widziało problemu we współzamieszkiwaniu z najemcami socjalnymi, pod warunkiem, że osoby te byłyby uczciwe i przestrzegałyby zasad współżycia społecznego. Zupełnie odmienne zdanie mieli studenci nauk technicznych, dla których obecność lokali socjalnych w budynku bezpośrednio wiąże się z brakiem bezpieczeństwa w tym miejscu. Odrzucili tym samym możliwość zamieszkania w budynkach, w których występują lokale socjalne.

Przedsiębiorcy z branży budowlanej

Dla większości uczestników badania Bytom nie jest atrakcyjnym miejscem do inwestowania w budownictwo mieszkaniowe. Wynika to głównie ze złego wizerunku miasta czy poczucia poziomu bezpieczeństwa. Niskie ceny mieszkań na rynku wtórnym stanowią barierę dla rozwo-

ju inwestycji rynku pierwotnego. Dodatkowo wysoki poziom bezrobocia oraz niskie dochody (zarobki, zasiłki) lokalnego społeczeństwa obniżają potencjał inwestycyjny Bytomia. Według pytanym przedsiębiorców, rewitalizacja Bytomia może zwiększyć jego atrakcyjność. Podkreślili, że niezbędna jest zarówno rewitalizacja społeczna, jak i infrastrukturalna. Zaakcentowano, że zrewitalizowane budynki polepszą znacząco jakość środowiska zamieszkania, co może przyciągnąć też nowych mieszkańców. Zdaniem badanych, ważne są miejsca związane ze spędzaniem wolnego czasu, ale miasto musi też podjąć kroki w kierunku poprawy bezpieczeństwa. Część pytanym inwestorów i deweloperów realizowała różnego typu inwestycje w sektorze mieszkaniowym w Bytomiu. Były to zarówno projekty związane z budownictwem mieszkaniowym, nabywaniem budynków, ich remontem i wynajmem lokali mieszkalnych i użytkowych. Ci inwestorzy nie zamierzają poprzestać na tych działaniach.

Zgodnie podkreślili, że o realizacji inwestycji, jej umiejscowieniu oraz rodzaju decyduje przede wszystkim rentowność projektu. Wpływ na stopę zwrotu z inwestycji ma siła nabywcza potencjalnych klientów oraz szybkość sprzedaży czy wynajmu mieszkań z oferty. Jednak w większości ankietowani przedsiębiorcy oceniają na bardzo niskim poziomie potencjał popytowy. Wynika to z tego, że mieszkania w Bytomiu kupują głównie jego mieszkańcy. Niskie ceny na rynku wtórnym mają wpływ na ceny na rynku pierwotnym. Największym ryzykiem dla deweloperów są szkody górnicze oraz trudności w znalezieniu nabywców.

Poza tym mieszkańcy Bytomia deklarują, że chętnie przenieśliby się do mieszkań o wyższym standardzie, ale nie chcą ponosić przy tym większych kosztów utrzymania lokali. To z kolei nie spowoduje wzrostu realnego popytu na rynku mieszkaniowym, a więc nie wpłynie również na proces decyzyjny inwestorów.

Większość przedsiębiorstw nie przewiduje realizacji przedsięwzięć budowlanych w innych formach (np. w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, koncesji na roboty budowlane) oraz realizacji działań alternatywnych do inwestycji budownictwa mieszkaniowego, np.: zakup istniejącego budynku i jego remont lub modernizację np. w obszarze rewitalizacji. Zdaniem znakomitej większości respondentów inwestycje z dodatkowym elementem społecznym nie są atrakcyjne dla przedsiębiorstw. Nikt z respondentów nie realizował do tej pory inwestycji z dodatkowym elementem społecznym. Znakomita większość uczestników wywiadu uznała, że dywidenda społeczna w branży deweloperskiej nie odgrywa żadnej istotnej roli. Niewielu inwestorów uczestniczących w wywiadach jest zainteresowanych nabywaniem od gminy w przetargu budynków do remontu i tworzenia w nich mieszkań na wynajem.

Raporty z przeprowadzonych badań znajdują się na stronie bytomodnowa.pl w zakładce „produkty pilotażu”.

Robert Dederko, wiceprezydent Bytomia, odpowiedzialny za politykę mieszkaniową

Nie bez przyczyny zapytaliśmy o opinie na temat Bytomia przedstawicieli przedsiębiorców z klasy kreatywnej spoza Bytomia. Wiemy, że mieszkańcy innych miast postrzegają nas nienajlepiej, a mają na to wpływ m.in. kryzys wizerunkowy nawet sprzed kilku lat. Wyniki badań pokazują jednoznacznie, że nasze miasto jest postrzegane przez pryzmat stereotypów, takich jak na przykład niski poziom bezpieczeństwa, który nie ma odzwierciedlenia w policyjnych raportach.

Na pewno trzeba położyć jeszcze większy nacisk na pozytywną promocję Bytomia, a rewitalizacja jest tym czynnikiem, który powoduje, że na Bytom zwrócone są oczy niemal całej Polski.

Wspomniana przez przedsiębiorców możliwość wykupu mieszkań z 95% bonifikatą to nie tylko domena Bytomia. Nabycie przez wieloletniego najemcę lokalu na własność po korzystnej cenie jest możliwe w całym kraju. Pamiętajmy, że dzięki temu w budynkach zawiązują się wspólnoty mieszkaniowe. Bytomskie wspólnoty udowodniły, że przekazanie w ich ręce troski o budynek przynosi efekt – remontują dachy, elewacje, klatki schodowe, dbają o teren wokół budynków.

Najwyraźniej wśród pytanym nie znalazły się osoby, które naszym zasobem lokalowym są zainteresowane. Muszę jednak podkreślić, że wystawiane przez miasto lokale czy budynki na sprzedaż, znajdują nabywców. Zarówno te, w których gmina ma udział we wspólnocie, jak i te, gdzie prawo własności przekazywane jest dopiero po wykonaniu określonej części robót i zainwestowaniu pieniędzy.

Wielu respondentom nie podoba się stan budynków, zwłaszcza w centrum miasta. To ciągły efekt nieuregulowanego stanu prawnego tych obiektów, co też jest bólem całego kraju. Miasta potrzebują przede wszystkim dobrych przepisów, które pozwoliłyby im na konkretne działania zgodnie z prawem. W jakimś stopniu reguluje to Ustawa o rewitalizacji.

W ramach pilotażu rewitalizacji mamy wypracować model dostępnego mieszkalnictwa. Działania, na których będą się wzorować także inne miasta w kraju. Z jednej strony musimy poprawić tkankę miejską, a z drugiej – pamiętać o aspekcie społecznym rewitalizacji. Miasta nie są w stanie wyremontować całego zdegradowanego zasobu mieszkaniowego, bo nie mają na to pieniędzy. Chcemy zatem zaprosić do współpracy przedsiębiorców, pamiętając, że ta inwestycja musi im się opłacić.

Nie mogę zgodzić się też z opinią, że nie powinniśmy przyciągać do miasta ludzi nowych, z nim nie uporamy się z własnymi problemami. Powinniśmy i już to robimy. Nasz program Mieszkania dla Młodych cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród osób spoza Bytomia. Chcemy też w naszym mieście stworzyć dobre warunki dla przedstawicieli ginącego rzemiosła.

dokończenie ze str. 1

Będą miliony na odnowę Bobrka

To fantastyczne miejsce z kompletną przestrzenią urbanistyczną – przyznaje Karol Langie, architekt. Podkreślając jednocześnie, że zaprojektowane zmiany wynikają z potrzeb samych mieszkańców. To przede wszystkim bezpieczeństwo – zaznacza architekt. Jeśli w tej dzielnicy nie będzie monitoringu, a ulice będą ciemne, istnieje ryzyko, że odnowione miejsca spotkań mogą być wykorzystane w nieodpowiedni sposób. Niemniej odnawiać trzeba, bo to praktyka sprawdzona: zmiany powodują, że ludzie zaczynają zachowywać się inaczej.

Zanim architekci przystąpili do projektowania, najpierw musieli porozmawiać z ludźmi i spytać, jakich zmian oczekują. Swoją opinię wyraziło ponad 170 osób! Pytano zarówno dorosłych, jak i dzieci. Swoje głosy można było oddawać m.in. w punkcie konsultacyjnym.

Bobrczanie byli zgodni, że musi powstać tu m.in., więcej obiektów, na których dzieci będą mogły spożytkować swoją energię. To bardzo ważne, zwłaszcza w Bobrku, ze względu na istniejące w pobliżu składowisko odpadów – mówi Maria Dybcio, uczestnicząca w warsztatach socjolożka. Dzieci przyznawały nam, że z braku zajęć na dworze, zdarza im się odwiedzić wysypisko. To bardzo niebezpieczne.

Dlatego w trakcie konsultacji społecznych postawiono na budowę wielofunkcyjnego boiska, skate parku i plenerowej siłowni. Dzieci chętnie widziałyby też u siebie scenę podwórkową i plenerowe kino. Dorośli twierdzą, że również mają mało przyjaznej przestrzeni na świeżym powietrzu. Ich zdaniem, w Bobrku powinno się postawić więcej ławek. Obok Dziennego Domu Pomocy mógłby powstać park spotkań dla seniorów. Okazało się, że sporo zwolenników znalazł pomysł na zorganizowanie miejsca do uprawy grządek i majsterkowania.

Na uwagę zasługuje postawa dzieci, które chętnie brały udział w warsztatach. Są już przyzwyczajone do tego, że popołudniami w szkole albo na podwórku często dzieje się coś ciekawego – mówi Maria Dybcio. Duża w tym zasługa pani dyrektor szkoły, a także pedagogów ulicy UNO i ich mobilnej szkoły.

Obszar konsultowanych zmian:

- ▶ Plac Drzymały pomiędzy budynkami przy ul. Pasteura 1-1a, 2-2a, 3-3a, Huty Julia (dawna Piecucha) 2-2a, 4-4a, 6-6a-6b, Konstytucji 45, 47;
- ▶ Teren pomiędzy budynkami przy ul. Stalowej 2-2a, 3-3a, 4-4a, 5-5a, 6-6a, 7-7a;
- ▶ Teren pomiędzy budynkami przy ul. Huty Julia 10 (dawna Piecucha), Stalowej 1, Pasteura 4-4a;
- ▶ Teren pomiędzy budynkami przy ul. Huty Julia (dawna Piecucha) 5-5a, 7-7a, 9-9a;
- ▶ Teren pomiędzy budynkami przy ul. Huty Julia (dawna Piecucha) 12, 12a;
- ▶ Teren przy ul. Zabrzańskej 126;
- ▶ Teren przy ul. Konstytucji 31a;
- ▶ Teren przy ul. Konstytucji 38.

Warto wiedzieć

Jakie zmiany są finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, działania 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, poddziałania 10.3.4 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – OSI.

- ▶ nowa zieleń, pielęgnacja istniejącej;
- ▶ wyposażenie podwórek, np. ławki, oświetlenie;
- ▶ nawierzchnie i wyposażenie chodników i placów pieszych;
- ▶ mała architektura: wiaty, altany, place zabaw, ogrodzenia;
- ▶ zabezpieczenie terenu (np. monitoring, instalacje przeciwpożarowe, alarmowe, itp.);
- ▶ dostosowanie terenów do wymogów dostępności, bezpieczeństwa użytkowania, itp.;
- ▶ trwałe środki służące lepszemu komunikowaniu się, np. tablice i stupy ogłoszeniowe, tabliczki informacyjne;
- ▶ nabycie oprogramowania koniecznego do informowa-

nia mieszkańców o rewitalizacji, polityce miasta, itp.;

- ▶ zachowanie i odnowienie zabytkowych założeń zieleni komponowanej wraz z układem ciągów pieszych i elementów małej architektury (wg zaleceń Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz ew. zatwierdzenia przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach).

Nie mogą być finansowane:

- ▶ budynki wymagające pozwolenia na budowę;
- ▶ urządzenia i obiekty niezgodne z przepisami;
- ▶ zmiany wykraczające poza wyznaczony teren;
- ▶ akcje informacyjne, koszty związane z opracowaniem nowych regulaminów;
- ▶ procedur, itp.;
- ▶ drogi i parkingi;
- ▶ środki transportu;
- ▶ usługi i szkolenia;
- ▶ (poza niezbędnym przygotowaniem, realizacją i uruchomieniem inwestycji);
- ▶ akcje informacyjne.

Projekt Centrum Integracji Społecznej

Marzena Majer, dyrektor CIS:

W połowie przyszłego roku (lipiec 2019) planujemy rozpocząć realizację projektu „S.O.S dla dzielnicy Bobrek – integracja zawodowa i społeczna”. Weźmie w nim udział 56 osób z obszaru rewitalizacji, przede wszystkim zamieszkujących dzielnicę Bobrek – 40 osób skierowanych będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy, a kolejnych 16 osób to będą bliscy i znajomi, którzy zechcą skorzystać z naszej oferty.

W ramach projektów twardej, realizowanych z poddziałania 10.2.3, na potrzeby Centrum Integracji Społecznej planowane jest wyremontowanie pomieszczeń dla pracowni pielęgnacji i konserwacji terenów zielonych w Bobrku w których odbywać się będzie szereg zajęć w ramach reintegracji społeczno-zawodowej. Pod okiem specjalistów, osoby biorące udział w projekcie będą uczyły się dbania o zieleń wokół budynków mieszkalnych i skwery a później – przy pomocy instruktorów reintegracji zawodowej – przeniosą swoje umiejętności na najbliższe

otoczenie. W pracowni CIS wsparcia udzielać również będą pracownicy socjalni, psychologowie, terapeuci uzależnień, których zadaniem będzie wzmocnienie potencjału i pełnienia ról społecznych przez mieszkańców Bobrka zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także odbudowa relacji w bezpośrednim otoczeniu (zwłaszcza wewnątrzrodzinnych) Projekt zakończy się w czerwcu 2021 roku. Jego koszt oszacowano na ponad 800 tys. zł, z czego 763 tys. pochodzić będą z środków unijnych.

Nowe oblicze Rozbarku

Życzenia rozbarczan stają się faktem. Będą mieli w swojej dzielnicy rynek, place zabaw i promenadę, a ruch samochodowy na niektórych ulicach będzie ograniczony. Przypomnijmy, taką koncepcję zagospodarowania Rozbarku wypracowano podczas warsztatów w Miejskim Zarządzie Zieleni i Gospodarki Komunalnej w oparciu o uwagi zgłoszone przez mieszkańców latem 2016 roku, które były wstępem do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji.

Nad przebiegiem prac czuwać będzie Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej. *Efekt będzie odpowiadał oczekiwaniom mieszkańców i ułatwi im spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu i sąsiedzką integrację – mówi Damian Bartyla, prezydent Bytomia. Pracy będzie sporo, projekt zakłada działania szersze, niż oczekiwania wyrażone podczas konsultacji społecznych.*

Jak zaznacza Krystyna Ostrowska, zastępca dyrektora MZZiGK, sporo terenu trzeba uporządkować i wyeliminować obiekty, które są w złym stanie technicznym i zagrażają bezpieczeństwu przebywających w pobliżu osób. *Dokonałiśmy wnikliwej analizy tego terenu – mówi Krystyna Ostrowska. Konieczne trzeba wyburzyć ruiny dawnego warsztatu przy skrzyżowaniu ul. Siennej i Pszczyńskiej. Uporządkowany teren oddamy dzieciom, bo w tym miejscu powstanie wielofunkcyjny plac zabaw. Urządzenia dla dzieci staną też w miejscach po wyburzonych uprzednio zabudowaniach gospodarczych przy ul. Musialika 1, 3 i 18. Dodatkowo przy ul. Musialika 1 i 3 powstaną ogródki, gdzie będzie można uprawiać rośliny. Podobnie będzie z pustymi miejscami po wyburzonym budynku przy ul. Alojzjanów 28 i prawej oficynie przy Alojzjanów 26.*

W bardzo złym stanie technicznym jest też wiata i dwa budynki użytkowe przy ul. Witczaka 40 – wlicza Krystyna Ostrowska. Także i je trzeba będzie usunąć, a w tym miejscu powstanie promenada o szerokości ok. 30 metrów. Mieszkańcy pytani o przeznaczenie tego miejsca odpowiadali, że chcieliby organizować tam jarmarki.

Zdecydowanie dłuższa promenada powstanie na odcinku od ul. Pszczyńskiej wzdłuż linii dawnej kolei wąskotorowej. Będzie ona biegła w pobliżu ulic: Kochanowskiego, św. Kingi, Jaronia, Musialika i Alojzjanów. Promenada ma połączyć parking przy ul. Staffa oraz tereny przy ul. Witczaka. Będzie miała długość ok. 2, 26 km. Wzdłuż niej będą ławki i pamiątkowe tablice informujące o historii Rozbarku i ludziach dla niego zasłużonych.

W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy narzekali na duży ruch samochodowy na ul. Witczaka, Siemianowickiej czy Karola Miarki, mówiąc, że te ulice odcinają ich od reszty miasta – przypo-

mina Krystyna Ostrowska. Spróbujemy temu nieco zaradzić. Nad ulicą Siemianowicką wybudowana zostanie kładka, a ulice Jaronia i św. Kongi zostaną przekształcone w deptak i częściowo wyłączone z ruchu samochodowego.

I wreszcie plac Barbary, który jest ważnym dla rozbarczan miejscem. Latem 2016 roku mówili, że chcieliby, by stał się on rynkiem. Wpadli na pomysł, by postawić obok placu ścianę, która z jednej strony byłaby ścianą wspinaczkową, a z drugiej – mogłaby służyć za scenę artystom. *I tak będzie – zapewnia Krystyna Ostrowska. Plac Barbary czeka przebudowa. Staną tu urządzenia interaktywne, trampoliny, fontanna i ściana wspinaczkowa, która będzie też sceną widowiskową. Poza tym teren ten będzie uzupełniony o dodatkowe ławki, kosze na śmieci i oświetlenie.*

I jeszcze jedno przypomnienie konsultacji sprzed dwóch lat – dzieci wpadły na pomysł utworzenia tematycznych podwórek. Będzie on wykorzystany. Tematyczny plac zabaw z motywem przewodnim „Angry Birds stanie przy ul. Królowej Jadwigi/Kochanowskiego/ Reymonta”. Ma się on składać z dużego urządzenia wielofunkcyjnego, 2 huśtawek, karuzeli tarczowej oraz bujaka.

Prace nie ominą skweru „Szynol”, gdzie istniejący plac zabaw rozbudowany zostaną o urządzenie wielofunkcyjne, wałkę i koparkę do piasku. Nowe urządzenie będzie też miała siłownia zewnętrzna. Poza tym przy skwerze powstanie boisko wielofunkcyjne do gry w piłkę ręczną i minikoszykówkę oraz kompleks urządzeń PARKOUR do uprawiania sportów ekstremalnych. Na styku ulic Alojzjanów i Musialika powstanie SkatePark, a wzdłuż promenady łączącej ul. Alojzjanów z ul. Staffa, będą utworzone tereny rekreacyjno-sportowe, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Na terenach objętych projektem zostanie zamontowane oświetlenie.

Zmiana przestrzeni publicznej Rozbarku pochłonie 12 milionów złotych. 85% pochodzić będzie z Unii Europejskiej (Priorytet X – Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna Poddziałanie 10.3.4 – Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – OSI), a 10% dofinansuje budżet państwa. Miasto przeznaczy na realizację tego projektu 600 tys. zł.

Warto również przypomnieć, że to niejedynie zmiany, jakie będą realizowane w tej dzielnicy, inspirowane przez mieszkańców. Podczas warsztatów w podobszarach rewitalizacji, to rozbarczanie wpadli na pomysł, by przywrócić nowe życie dawnym Zakładom Naprawczym Górnośląskich Kolei Wąskotorowych. W ramach pilotażu rewitalizacji finansowanego przez ministerstwo rozwoju i infrastruktury odbyło się tam szereg spotkań, na których zdecydowano, że zakłady przywrócone zostaną ludziom.

Koncepcja zagospodarowania dawnych zakładów naprawczych GWK przewiduje m.in., że obiekty będą wielofunkcyjne, przeznaczone m.in. na działalność wystawienniczą czy gastronomiczną. Według założeń, przy restauracjach mają powstać ogródki. Będzie też można skorzystać z noclegów w hostelu, który powstałby w miejscu dawnej łaźni. W kilku mniejszych pomieszczeniach prowadzona będzie działalność dydaktyczno-warsztatowa, w tym także dla osób niepełnosprawnych czy wykluczonych społecznie. Koncepcja przewiduje w większości teren utwardzony przystosowany dla osób niepełnosprawnych, ale także obszary zielone z możliwością wypoczynku na ławeczkach. Mają powstać też miejsca parkingowe dla samochodów z wjazdem od strony ulicy Musialika.

Warto dodać, że w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji kilka rozbarskich budynków czekają remonty. Termomodernizowane będą budynki przy ul. Miętkiewicza 5 i 7 oraz Kochanowskiego 17. Obiekt przy ul. Kochanowskiego 15 remontowany będzie na potrzeby lokali socjalnych, a przy ul. Siemianowickiej 29 – na potrzeby lokali socjalnych/treningowych/wspomaganych.

LEGENDA

- 1 Wyburzenie budynku i zagospodarowanie terenu pod plac zabaw przy ul. Siennej/Pszczyńskiej.
  - 2 Wyburzenie zabudowań i zagospodarowanie terenu pod promenadę z funkcją jarmarków przy ul. Witczaka 40.
  - 3 Wyburzenie zabudowań i zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne i ogrody sąsiedzkie przy ul. Musialika 1 i 3.
  - 4 Wyburzenie zabudowań i zagospodarowanie terenu pod plac zabaw przy ul. Musialika 18.
  - 5 Wyburzenie budynku i oficyn oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne i ogrody sąsiedzkie przy ul. Alojzjanów 26 i 28.
  - 6 Zagospodarowanie terenu na budowę rynku z funkcją rekreacyjno-sportowo-rozrywkową przy Placu Św. Barbary.
  - 7 Zagospodarowanie terenu pod plac zabaw przy ul. Kochanowskiego/Reymonta/Królowej Jadwigi.
  - 8 Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno-sportowe wraz z rozbudową placu zabaw na skwerze "Szynol".
  - 9 Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno-sportowe pomiędzy ul. Alojzjanów, a parkingiem przy ul. Staffa.
  - 10 Zagospodarowanie terenów przy ul. Alojzjanów/Musialika.
- budowa promenady
  - tereny do zagospodarowania pod funkcje rekreacyjno-sportowo-rozrywkowe
  - obiekty do wyburzenia
  - ⌘ kładka nad ul. Siemianowicką

Inicjatywa w punkcie informacji o rewitalizacji. Zajrzyj na Rynek 7

Więcej szkoleń, konkretne pieniądze na projekty, pomoc w pisaniu wniosków i nowy adres – od marca punkt informacji o rewitalizacji rusza w nowej odsłonie. Tym razem prowadzić go będzie Fundacja Inicjatywa, znana w Bytomiu m.in. z projektu By-PAS.

Zgodnie z założeniami, w tym roku punkt ma działać w centrum miasta. Zdecydowano się na miejsce bytomianom znane i często przez nich odwiedzane – Biuro Promocji Bytomia przy Rynek 7. Od marca będzie można tu nie tylko uczestniczyć w wernisażu, promocjach książek czy spotkaniach z ekspertami. Swoimi radami będą służyć mieszkańcom także członkowie i pracownicy Fundacji Inicjatywa.

W obsłudze punktu zaangażowanych będzie 8 osób – mówi Jakub Janiak z fundacji. Tak jak poprzednio będzie można skorzystać z porad prawnika i architekta, ale większy nacisk położymy na konkretną pomoc w przygotowaniu mieszkańców do pisania wniosków o dofinansowanie projektów. Mam nadzieję, że będą odwiedzać nas ludzie, którzy chcą być aktywni w przestrzeni publicznej i przy okazji skorzystać z mikrodotacji.

W tegorocznym harmonogramie punktu informacji o rewitalizacji znalazło się wiele jedno- i dwudniowych szkoleń m.in.: „Lider społeczności lokalnej”, „Animator działań środowiskowych” czy „Pozyskiwanie środków zewnętrznych dla sektora NGO”. Punkt ma kompleksowo wspierać rewitalizacyjne inicjatywy mieszkańców, inicjować i zawiązywać grupy nieformalne, pomóc w wypracowaniu inicjatyw od przelania pomysłu na papier do momentu ich zrealizowania.

Chcemy wyszkolić jak najwięcej animatorów i liderów społeczności lokalnych – przygotować ich do wypracowania inicjatyw lokalnych i pomóc je zrealizować – deklaruje Jakub Janiak i dodaje, że pomocne w tym mogą okazać się środki w ramach regrantingu, którego fundacja będzie operatorem.

Przypomnijmy, w ubiegłym roku nad koncepcją wdrażania regrantingu w naszym mieście pracowali członkowie Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner z Cieszyna (doświadczeni w przygotowywaniu miast do rewitalizacji; pracowali nad dokumentami strategicznymi dla wielu miast, działają również w stowarzyszeniach zajmujących się rewitalizacją społeczną). W trakcie warsztatów wraz z or-

ganizacjami pozarządowymi wypracowali bytomski model regrantingu – niejako instrukcję, na jakich zasadach rozdzielać pieniądze na inicjatywy społeczne.

Już niebawem miasto przeznaczy 100 tysięcy złotych na działania lokalne. Z tej puli będzie można sięgnąć po kwoty od 2,5 do 5 tysięcy zł. Fundacja Inicjatywa przeprowadzi konkurs, przekaże pieniądze na projekty i dopilnuje, by środki były we właściwy sposób rozliczone. Pieniądze będą służyć przede wszystkim integracji ludzi zamieszkujących podobszary rewitalizacji, która w jakimś stopniu ma pomóc w rozwiązaniu ich problemów. A te członkom Fundacji Inicjatywa nie są obce. Dwa lata temu wraz z bytomskim MOPR-em realizowali oni w naszym mieście projekt By-PAS, w ramach którego osoby oddalone od rynku pracy otrzymywały indywidualną pomoc. Animatorzy wspierali je jednocześnie w problemach rodzinnych, środowiskowych czy prawnych.

Punkt informacji o rewitalizacji przy Rynek 7 będzie działał zgodnie z harmonogramem dostępnym na stronie bytoodnowa.pl.

Poznaj doradców punktu informacji o rewitalizacji

Paweł Lipiński – lider

Wykształcenie wyższe techniczne, długoletni wolontariat w Towarzystwie Pomocy Głuchoniewidomych. Kilkuletnie doświadczenie w zakresie realizacji projektów związanych z sektorem NGO. Doświadczony asystent ds. reintegracji i lider społeczności lokalnych. Prywatnie – bibliofil oraz miłośnik zwierząt – głównie kotów.

Sebastian Blicharz – animator

Student fizjoterapii. Trener udzielający wsparcia rehabilitacyjnego. Doświadczony animator lokalny. Związany z Fundacją „INICJATYWA” od ok. roku. W pracy mocno skoncentrowany na tworzeniu dobrych relacji z klientem. Praca, którą wykonuje jest jego pasją. Prywatnie pasjonuje się futsałem i motoryzacją.

Katarzyna Zając – animator

Z pasji i wykształcenia kosmetolog. Aktywny i zaangażowany animator lokalny w Fundacji „INICJATYWA” od 2017r. Na co dzień angażuje się w działalność społeczną. Posiada ciekawe pomysły, którymi zaraża ludzi.

Katarzyna Grolik – animator

Pedagog. Wieloletni i doświadczony pracownik sektora samorządowego i pozarządowego. Zaangażowana w prace społeczną w lokalnym hospicjum. Specjalista w dziedzinie pracy ze społecznością lokalną. Wiceprezes Fundacji „INICJATYWA”

Damian Hamerla – specjalista ds. funduszy zewnętrznych

Politolog. Wieloletni doświadczony pracownik sektora samorządowego, pozarządowego i prywatnego. Doświadczony trener i szkoleniowiec. Aktywny członek i pomysłodawca inicjatyw w sektorze NGO. Prywatnie szczęśliwy tata dwójki synów: Mikołaja i Adasia.

Jakub Janiak – specjalista ds. funduszy zewnętrznych

Etnolog. Wieloletni menadżer instytucji pomocy społecznej w sektorze samorządowym i pozarządowym. Doradca, trener i ekspert w zakresie pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych w tym zarządzania nimi i rozliczania. Prezes Fundacji „INICJATYWA”. Prywatnie muzyk – wokalista zespołu Avocado.

Barbara Baron – prawnik

Doświadczony pracownik w sektorze samorządowym. Trener i szkoleniowiec w dziedzinach praktycznego stosowania litery prawa. Otwarta na problemy ludzi – prywatnie pisze bajki do szuflady.

Łukasz Harat – architekt

Doświadczony konsultant ds. urbanistyczno – architektonicznych. Członek Zarządu Fundacji ANTYRAMA. Trener i realizator różnorodnych warsztatów i projektów koncepcyjnych.

Bytom płaci za pomysły!

10 tysięcy złotych za innowacyjne pomysły! Tyle płaci Bytom osobom kreatywnym, które mają receptę na bolączki miasta w obszarze społecznym. Wystarczy dobra idea i jej uzasadnienie – resztą, czyli realizacją pomysłu zajmie się już ktoś inny.

Nie od dziś mówi się, że aby rozwiązać problemy Bytomia, poprawić jego wizerunek, ściągnąć tu inwestorów, miasto potrzebuje działań niestandardowych. Poszukujemy projektów innowacyjnych, nowatorskich, takich które wcześniej na terenie Bytomia nie były realizowane – mówi Izabela Domogała, kierownik Biura Rewitalizacji i Funduszy Europejskich UM.

Czekamy na pomysły innowacyjnych projektów społecznych. Jednak poza samym pomysłem, trzeba to jeszcze odpowiednio umiejscowić w czasie, wycenić i określić harmonogram działań. Projekt ma trwać nie krócej niż 6, ale nie dłużej niż 12 miesięcy. Jego wartość ma opiewać na minimum 100 tys. zł. Gdzie szukać finansowania? *W środkach unijnych* - odpowiada Izabela Domogała. *Pamiętajmy, że Unia Europejska przeznaczyła gigantyczne pieniądze na działania miękkie w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji i w Zintegrowanych Inwestycjach Terytorialnych. To właśnie na wytycznych Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 opiera się mają te pomysły.*

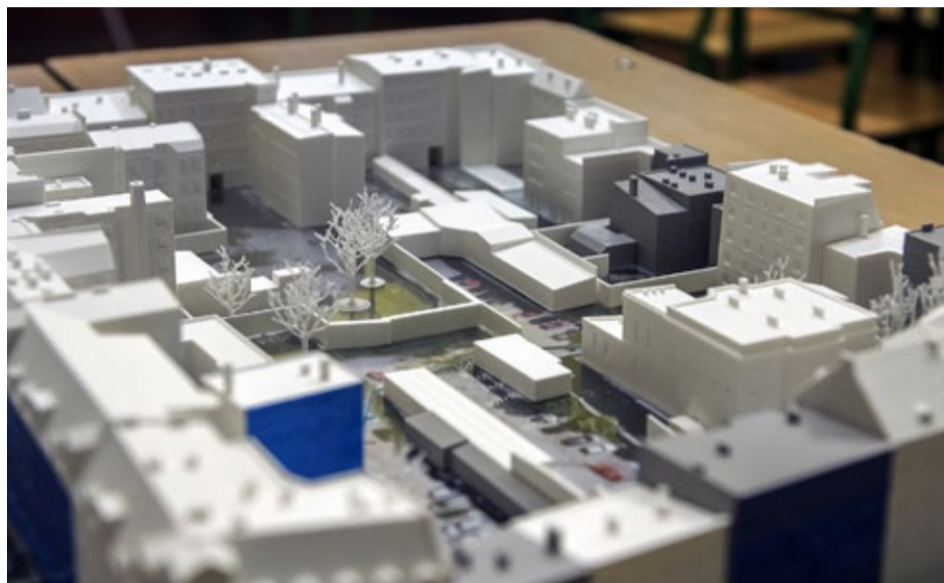
Jak zaznacza kierowniczka Biura Rewitalizacji i Funduszy Europejskich, miastu zależy na tym, żeby wcielić pomysły w życie, dlatego muszą być one realne, stąd odniesienia do RPO. *To musi być coś innego, czego jeszcze w Bytomiu nie było, na co nikt inny nie wpadł, dlatego warto upewnić się i sięgnąć do mapy projektów na stronie urzędu marszałkowskiego - mówi Izabela Domogała. Konkurs jest ogólnopolski. Może na problemy Bytomia innowacyjnym okiem spojrzą mieszkańcy innych miast?*

Pomysły na innowacyjne projekty społeczne można było składać w 10 kategoriach (poniżej). Ocenia je sąd konkursowy, w skład którego wchodzi ludzie, którzy przygotowali wiele projektów społecznych i mają doświadczenie w pozyskiwaniu pieniędzy unijnych.

Żeby starać się o nagrodę w konkursie, najpierw trzeba było wypełnić wniosek o dopuszczenie udziału. Osoby dopuszczone do konkursu mogą ubiegać się o nagrodę samodzielnie

bądź w grupie, z której trzeba było wyłonić pełnomocnika. *Bardzo ważne jest wskazanie, kto ma realizować ten projekt – zaznacza Izabela Domogała. Oczywiście może to być pomysłodawca, ale ci, którzy nie mają czasu, mogą wymyślić projekt dla jakiejś konkretnej jednostki.*

Kiedy już pomysły zostaną wybrane, miasto ogłosi otwarty konkurs na ich realizację.

Kategorie:

- 1) Kompleksowe działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową;
- 2) Wsparcie społeczno-zawodowe osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów reintegracyjnych, w tym tworzenie miejsc pracy zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami;
- 3) Kompleksowe programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych;
- 4) Kompleksowe programy aktywizacji skierowane do osób usamodzielnianych, w tym: młodzieży z ośrodków wy-

chowawczych i socjoterapii, mających na celu poprawę szans adaptacyjnych poprzez organizację dodatkowego wsparcia w zakresie umiejętności społecznych i zawodowych;

5) Programy na rzecz wzmacniania potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności uwzględniające specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności z uwzględnieniem działań: opartych o samopomoc i wolontariat, środowiskowych, prozatrudnieniowych, edukacyjnych;

6) Działania w zakresie podniesienia jakości i dostępności usług wsparcia rodziny wspierające proces deinstytucjonalizacji;

7) Działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspieranego, poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych, treningowych i wspieranych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej;

8) Działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i specjalistycznych usług

opiekuńczych z uwzględnieniem priorytetyzacji w kierunku środowiskowej formuły świadczenia, w tym prowadzone w miejscu zamieszkania;

9) Działania na rzecz rozwoju środowiskowych form usług społecznych innych niż wymienione powyżej wspierających proces integracji społecznej, zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie;

10) Działania w zakresie zwiększenia dostępu i jakości usług zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Na dzień oddania gazety do druku wpłynęło około 40 wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie. Pomysły poznamy po 3 kwietnia br.

Nie wiesz? Pytaj!

Na jakim etapie są projekty rewitalizacyjne z w twojej dzielnicy, przez kogo będą realizowane? – na te i inne pytania, dotyczące odnowy miasta, odpowiadają pracownicy Biura Rewitalizacji i Funduszy Europejskich podczas dyżurów w terenie.

Na kwiecień zaplanowano 3 takie spotkania. 9 kwietnia od 14.00 do 16.00 przy ul. Pasteura 4 będzie można dowiedzieć się wszystkiego na temat projektów realizowanych w Bobrku i Kolonii Zgorzelec. Tego samego dnia od 16.00 do 17.00 zapraszamy do Biura Organizacji Pozarządowych przy Rynku 26. Pracownicy Urzędu Miejskiego udzielą informacji o działaniach planowanych w Śródmieściu Rozbarku. 25 kwietnia od 16.00 do 17.00 konsultacje odbędą się w Biurze Promocji Bytomia przy Rynku 7. Tam będzie można porozmawiać o projektach realizowanych w obszarach: Śródmieście Północ i Śródmieście Zachód.

Rok 2017 – miliony dotacji na projekty

Dofinansowanie o wartości prawie 126 milionów zł z funduszy unijnych i 17 milionów zł z funduszy krajowych pozyskał Bytom w 2017 roku. W sumie wartość projektów opiewa na ponad 200 mln zł (przy uwzględnieniu wkładu własnego).

Najdroższym projektem jest realizowana przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Modernizacja gospodarki ciepłej dla gmin: Bytom i Radzionków – 2015-2020”. PEC pozyskał na nią ponad 16 mln zł dofinansowania z Funduszu Spójności.

16,8 mln zł wart jest projekt „Usługi rozwojowe dla bytomskich przedsiębiorstw. Bytomski podmiotowy system finansowania”, na który ponad 14 mln zł dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego (w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji) otrzymała Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji. BARI będzie realizować jeszcze inne projekty dofinansowane przez Europejski Fundusz Społeczny (w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych). Są to: „Droga do aktywności zawodowej”, „Masz pomysł – masz firmę”, „Kształcenie komputerowe i językowe osób pracujących z terenów rewitalizowanych”. Projekty te warte są ponad 4,6 mln zł.

Odnowa zieleni w parkach miejskich dofinansowana jest z Funduszu Spójności kwotą ponad 13,1 mln zł (projekt wart prawie 15,5 mln). Na kwotę 12 mln zł opiewają projekty „Stworzenie przyjemnych i bezpiecznych przestrzeni dla mieszkańców Rozbarku” oraz „Wdrażanie programu ograniczenia niskiej emisji przez PEC Bytom – uciepłwienie zabudowy wielorodzinnej”.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie pozyskał 8 mln dofinansowania na projekt „Aktywny społecznie” (wart w sumie 9,5 mln zł), a Powiatowy Urząd Pracy będzie realizował projekt

„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Bytomiu”. Jego wartość opiewa na 12,6 mln zł.

Sporo projektów realizowanych w mieście realizowanych było przy wsparciu m.in. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych czy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Warto też podkreślić, że o pieniądze na inwestycje ze źródeł zewnętrznych starają się podmioty niezależne od miasta. W ubiegłym roku przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych, stowarzyszeń czy parafii pozyskali w sumie ponad 22 miliony dotacji.

Rewitalizacja w innych miastach.

Szczecin

Władze Szczecina jako jedne z pierwszych w Polsce rozpoczęły działania renowacyjne w zwartej zabudowie śródmiejskiej. Kompleksowość tych działań przejawiała się w dążeniu do uwzględnienia potrzeb mieszkańców, prowadzeniu projektów społecznych (oprócz remontowo-modernizacyjnych) i wypracowaniu narzędzi finansowych dedykowanych prywatnym właścicielom nieruchomości. Remonty finansowane ze środków publicznych to tylko wierzchołek potrzeb – władzom Szczecina i operatorowi udało się włączyć do działań rewitalizacyjnych właścicieli mieszkań i wspólnoty mieszkaniowe.

Diagnoza problemu

W 1990 roku jednym z pierwszych działań władz Szczecina po reformie samorządowej było rozpoznanie zasobów mieszkaniowych. Analizy wykazały zły stan budynków komunalnych, z których aż 75% powstało na przełomie XIX i XX wieku. Problem ten dotyczył szczególnie zabudowy Śródmieścia (dzielnica Turzyn), gdzie znajdowało się najwięcej budynków o dużych walorach zabytkowych i architektonicznych, ale niskim standardzie mieszkań. Często panowało w nich duże zagęszczenie, brakowało toalet, przeważało ogrzewanie piecove, wewnątrz kwartałów panował nieład i brakowało zieleni oraz infrastruktury rekreacyjnej. Mieszkania często zamieszkiwane były przez osoby z niskimi dochodami. Uznano, że skutecznym sposobem ratowania zasobów mieszkaniowych powinny być działania kompleksowe polegające na modernizacji całych kwartałów.

Miasto wystąpiło do ONZ o udzielenie pomocy doradczej i uzyskało wsparcie w ramach Programu Umbrella. Dzięki programowi utworzono w urzędzie Zespół Koordynacyjny ds. Renowacji, który w 1992 roku opracował Strategię Renowacji

Śródmieścia (SRŚ) Szczecina. Wyboru kwartałów objętych działaniami władze miasta dokonały na podstawie zdiagnozowanych problemów społeczno-przestrzennych, ale decyzję tę zweryfikowano podczas konsultacji społecznych.

Dobra praktyka – lokalne rozwiązania systemowe

W trakcie realizacji SRŚ wypracowano kilka udanych programów wspierających działania

rewitalizacyjne adresowane do wspólnot mieszkaniowych i lokatorów: Program Małych Ulepszeń (1994–1996, finansowany z budżetu miasta, po 1996 z budżetu miejskich spółek) – adresowany do najemców mieszkań komunalnych polega na dofinansowaniu remontów w lokalach gminnych (budowa WC, łazienki lub kuchni wraz z rozproszaniem instalacji i montażem urządzeń, zmiana ogrzewania na gazowe, elektryczne lub z miejskiej sieci ciepłowniczej); Zielone Podwórka Szczecina (od 2008) – dotyczy dofinansowania przez gminę podwórek i dziedzińców, dzięki czemu wspólnoty mieszkaniowe mogą sprawniej urządzać tereny zielone. Programy te stanowiły i stanowią ważny instrument motywacyjny w realizowanym programie rewitalizacji.

W latach 1995–1999 w 127 mieszkaniach przeprowadzono „Projekt demonstracyjny renowacji ekologicznej, który był pierwszym w Polsce eksperymentalnym projektem renowacji z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań w zakresie materiałów budowlanych oraz zużycia wody i energii. Prace te zostały sfinansowane ze środków rządu holenderskiego. W 1997 roku nieruchomości gminne wchodzące w skład kwartału 27 zostały aportem wniesione do nowo utworzonej spółki Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. (STBS), która przejęła zadania związane z renowacją kwartału, negocjacje z mieszkańcami

dotyczące mieszkań zamiennych i informowania ich o postępach prac w specjalnym punkcie informacyjnym na terenie kwartału.

W wyniku przeprowadzonych prac, które zakończyły się w 2008 roku, zmieniono strukturę przestrzenną kwartału, przebudowano budynki oficynowe, poprawiając nasłonecznienie i funkcjonalność mieszkań. Dzięki budowie plomby i podziału dużych mieszkań na mniejsze, bardziej dostosowanych do potrzeb lokatorów, zwiększyła się liczba lokali z 350 do 390. Po modernizacji część lokatorów wróciła do swoich lokali. Pozostali najemcy przeprowadzili się do innych mieszkań wybudowanych przez STBS lub do mieszkań komunalnych. W związku z podniesieniem standardu mieszkań ich wartość wzrosła, dlatego z właścicielami mieszkań zawierano indywidualne umowy rozliczające koszty renowacji ich lokali i udział w kosztach renowacji części wspólnych. Dobra współpraca ze wspólnotami przesądziła o decyzji stworzenia partnerskiego projektu i pozyskaniu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego (RPO WZ). Działania rozpoczęto od opracowania koncepcji programowo-przestrzennej kwartału przy uwzględnieniu działań społecznych.

Od 2010 roku STBS prowadziło spotkania konsultacyjne z mieszkańcami na temat koncepcji rewitalizacji. Omawiano oferty mieszkań zamiennych i zasady organizacyjne prowadzenia całego przedsięwzięcia. Na udział w projekcie „Rewitalizacja Razem” zdecydowało się siedem z 16 wspólnot mieszkaniowych, które następnie wyłoniły pełnomocników do prowadzenia uzgodnień.

Czynniki sukcesu, wnioski i wskazówki

W Szczecinie program rewitalizacji polegający na renowacji kwartałów zabudowy śródmiejskiej przynosi dobre efekty i będzie kontynuowany. Organizacja działań wymaga zaangażowania podmiotu prowadzącego rewitalizację, rozmów, konsultacji i przemyślanego procesu projektowego. W przypadku rewitalizacji kilku kwartałów przeprowadzono kompleksowe remonty zdegradowanej zabudowy śródmiejskiej, podnosząc standard mieszkań i porządkując wspólne przestrzenie. Rewitalizacja tych kwartałów zakończyła się sukcesem, ponieważ władze miasta wprowadzały innowacyjne rozwiązania, nie szczydziły wysokich nakładów finansowych i determinacji. Niebagatelne znaczenie miało prowadzenie projektów przez jednego operatora, a STBS sprostało nalezycie temu zdaniu, które wykraczało poza cele ekonomiczne. Szukało bowiem rozwiązań dla osób mniej zaradnych życiowo (m.in. pomoc w uzyskaniu dodatków mieszkaniowych, rozłożeniu zaległości na raty), aby w miarę możliwości zachować zróżnicowaną strukturę społeczną kwartału.

(Na podstawie raportu „Ludzie. Przestrzeń. Zmiana. Dobre praktyki w rewitalizacji przestrzeni miejskich”).

Informator przygotowany we współpracy z Biurem Rewitalizacji i Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Bytomiu.
Zdjęcia: archiwum Urzędu Miejskiego.
Nakład: 80 000 egzemplarzy.

Ważne adresy i telefony:

Urząd Miejski w Bytomiu
Biuro Rewitalizacji i Funduszy Europejskich
41-902 Bytom, ul. Parkowa 2
tel. 32 283 62 27
faks: 32 283 62 27
e-mail: zf@um.bytom.pl
http://www.bytomodnowa.pl

Punkt Informacji o Rewitalizacji
41-902 Bytom, Rynek 7
tel. 32 779 86 78

Zostań certyfikowanym animatorem lub liderem społeczności lokalnych

Masz pomysł, jak ulepszyć przestrzeń wokół siebie?
Jesteś społecznikiem?
Chcesz skorzystać z darmowych kursów/szkoleń/doradztwa?
Chcesz pozyskać środki z Unii Europejskiej?

PRZYJDŹ DO NAS

PRZEJDŹ SZKOLENIE → NAPISZ Z NAMI PROJEKT → OTRZYMAJ GRANT NA 2500 lub 5000 zł

POMOŻEMY CI GO ZREALIZOWAĆ od A do Z

ZAPRASZAMY DO BIURA PROMOCJI BYTOMIA ORAZ DO FUNDACJI „INICJATYWA” PO AKTUALNY GRAFIK ZAJĘĆ
PN. - CZW. 15:00 - 19:00 / PT. 13:00 - 17:00